

Brussel, 18 november 2020
(OR. en)

12848/20

COHOM 85
COPS 396
CFSP/PESC 987
RELEX 884
CONUN 206
COSCE 12
DEVGEN 168
FREMP 119
JAI 976

RESULTAAT BESPREKINGEN

---

van: het secretariaat-generaal van de Raad
aan: de delegaties

Betreft: EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024

- Conclusies van de Raad
- EU-actieplan

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024, alsmede het actieplan zelf, zoals door de Raad op 17 november 2020 overeengekomen volgens de schriftelijke procedure overeenkomstig artikel 12, lid 1, eerste alinea, van het reglement van orde van de Raad.

Conclusies van de Raad
over het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024

1. Vandaag de dag worden mensenrechten en democratie op de proef gesteld en in twijfel getrokken. Het is in die context dat de Raad het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 in bijlage dezes aanneemt. De Raad is ingenomen met de gezamenlijke mededeling "EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024", en neemt nota van het gezamenlijk voorstel voor een aanbeveling van de Raad aan de Europese Raad inzake de vaststelling van een besluit tot vaststelling van de strategische doelstellingen van de Unie die door middel van het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie (2020-2024) moeten worden nagestreefd. Dat voorstel is op 25 maart 2020 door de hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de Europese Commissie gepresenteerd.
2. De Raad bevestigt met dit actieplan het vaste voornemen van de Europese Unie om voor iedereen universele waarden te blijven uitdragen. Het eerbiedigen van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, rechtsstatelijkheid en het eerbiedigen van de mensenrechten blijven ten grondslag liggen aan alle aspecten van het interne en externe beleid van de Europese Unie.
3. De mondiale situatie op het gebied van mensenrechten en democratie laat een gemengd beeld zien. Er zijn weliswaar stappen vooruit gezet, maar de afbraak van waarden als de universaliteit en de ondeelbaarheid van de mensenrechten, de inperking van de civiele ruimte en het afglijden van de democratie moeten worden bestreden. Daarnaast bieden zich nieuwe risico's en kansen aan, vooral in verband met technologische ontwikkelingen en mondiale milieuproblemen.

4. Crisissituaties vormen een bijzondere test voor het verwezenlijken van mensenrechten en het eerbiedigen van democratische waarden. De huidige COVID-19-pandemie en de sociaal-economische gevolgen ervan hebben steeds meer negatieve gevolgen voor alle mensenrechten en voor de democratie en de rechtsstaat, versterken de bestaande ongelijkheden en brengen personen in kwetsbare situaties in moeilijkheden. Investeren in mensenrechten, democratie en rechtsstatelijkheid is essentieel om eerlijkere, groenere, weerbaardere en inclusievere samenlevingen tot stand te brengen. De Raad beklemtoont dat mensenrechten, democratie, rechtsstatelijkheid en een genderresponsieve aanpak centraal zullen blijven staan in het antwoord van de EU op de COVID-19-pandemie en in het herstel daarna. De EU zal ervoor zorgen dat ons antwoord berust op de waardigheid en de mensenrechten van iedereen, zonder enige vorm van discriminatie. Niemand mag aan zijn of haar lot worden overgelaten, geen enkel mensenrecht mag worden genegeerd.
5. Het nieuwe actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 bevat de ambities en de prioriteiten voor concrete actie die de EU de komende vijf jaar in haar externe betrekkingen wil waarmaken.
6. De EU en haar lidstaten zullen op elk gebied van het extern optreden het volledige beschikbare instrumentarium gebruiken en het mondiale leiderschap van de EU vooropstellen en verder versterken met betrekking tot de volgende overkoepelende prioriteiten: de bescherming en empowerment van personen, de opbouw van veerkrachtige, inclusieve en democratische samenlevingen, het bevorderen van een mondiaal systeem voor mensenrechten en democratie, nieuwe technologieën: het benutten van kansen en het aanpakken van uitdagingen en het boeken van resultaten door samen te werken. De EU en haar lidstaten zullen de volledige uitoefening van alle mensenrechten door vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van hun positie als prioriteit integreren in alle onderdelen van hun optreden. Een onafhankelijk maatschappelijk middenveld, een uitnodigende civiele ruimte en steun en bescherming van mensenrechtenverdedigers, vormen de basiselementen om die prioriteiten te verwezenlijken.

7. Om het actieplan daadwerkelijk uit te voeren, is een gecoördineerd optreden van alle actoren en belanghebbenden nodig. Het verheugt de Raad dat de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid het voortouw neemt in het bevorderen van een consistente en samenhangende uitvoering van het mensenrechten- en democratiebeleid van de EU. De Raad is de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten erkentelijk voor zijn onmisbare werk en is ingenomen met diens centrale rol bij de sturing van het actieplan 2020-2024.

  8. De EU-delegaties en -bureaus zullen samen met de ambassades van de lidstaten de voorhoede vormen om de doelstellingen van het actieplan te bereiken. De EU zal daarvoor nauw samenwerken met andere landen en met internationale en regionale organisaties. De maatschappelijke organisaties zullen belangrijke partners zijn en zullen tijdens het gehele uitvoeringsproces van het actieplan worden geraadpleegd. De Raad zal voor een doeltreffende follow-up zorgen en regelmatig toezien op de vorderingen. De Raad verzoekt alle partners de krachten te bundelen om bij te dragen aan het welslagen van dit actieplan, en de mensenrechten en de democratie in de wereld te bevorderen.
-

EU-ACTIEPLAN INZAKE MENSENRECHTEN EN DEMOCRATIE 2020-2024

Het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 bepaalt de ambities en prioriteiten die de EU en de lidstaten op dit gebied in hun betrekkingen met alle derde landen nastreven. Op alle gebieden van het externe optreden van de EU (bijvoorbeeld handel, milieu, ontwikkeling of terrorismebestrijding) zullen de mensenrechten en de democratie op samenhangende en consequente wijze worden bevorderd. Samenhang tussen het intern en extern beleid van de EU blijft van eminent belang. De uitbraak van de COVID-19-pandemie laat zien hoe belangrijk multilateralisme, wereldwijde samenwerking en solidariteit zijn. Bij de bestrijding van de pandemie en het ondersteunen van het wereldwijde herstel moeten naleving van de mensenrechten, democratie en rechtsstatelijkheid, alsmede een genderresponsieve aanpak centraal staan. Het actieplan zal bijdragen aan de uitvoering van Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de duurzame-ontwikkelingsdoelen.

Voor een doeltreffende uitvoering van het actieplan moeten de EU en de lidstaten **gecoördineerd optreden** en daarbij de onderscheiden institutionele taken en bevoegdheden in acht nemen, te weten die van de hoge vertegenwoordiger/vicevoorzitter, bijgestaan door de Europese Dienst voor extern optreden, de Europese Commissie, de Raad en de lidstaten. De speciale vertegenwoordiger van de Europese Unie voor de mensenrechten blijft een belangrijke politieke speler en vervult een centrale sturende rol in de uitvoering van het op duurzame vooruitgang gerichte actieplan. Het Europees Parlement heeft een specifieke rol en is van bijzonder belang voor de bevordering van de mensenrechten en de democratie.

Het actieplan bevat overkoepelende prioriteiten en doelstellingen die de komende vijf jaar op alle niveaus - nationaal, regionaal en multilateraal - omgezet en uitgevoerd worden. In operationele termen worden de **vijf actielijnen** ter plaatse uitgevoerd, in de partnerlanden. Er zal gender-mainstreaming worden toegepast om ervoor te zorgen dat alle maatregelen van dit actieplan genderresponsief zijn.

Wereldwijd zullen meer dan 140 **EU-delegaties en -bureaus** en de **ambassades van de lidstaten** uitvoering geven aan dit plan door de prioriteiten en doelstellingen aan de lokale situatie aan te passen en over de resultaten te rapporteren. De EU-delegaties zullen binnen het kader van het actieplan samen met de lidstaten concrete prioriteiten voor hun desbetreffende land vaststellen, voor een periode van vijf jaar. Voor deze werkzaamheden worden **solide financiële en politieke middelen** ingezet. Programma's en projecten op nationaal, regionaal en mondiaal niveau, alsook missies en operaties in het kader van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) zullen deze doelstellingen helpen verwezenlijken.

Daartoe zal systematisch en gecoördineerd gebruik moeten worden gemaakt van het **volledige scala aan instrumenten** dat de EU ter beschikking staat, zoals:

- **politieke dialogen, mensenrechtendialogen en sectorale beleidsdialogen** met derde landen en regionale organisaties;
- **landenstrategieën** inzake mensenrechten en democratie;
- **conclusies** van de Raad;
- dialogen en controlemisies in verband met de toepassing van het **stelsel van algemene preferenties (SAP)** van de EU;
- thematische en geografische programma's binnen het **meerjarig financieel kader 2021-2027**, en dan met name het nieuwe instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (specifieke regelingen per project en programma hangen af van de context);
- maatregelen in **multilaterale en regionale mensenrechtenfora**: thematische en geografische resoluties over een breed spectrum aan mensenrechtenkwesties die tot stand komen onder leiding van de EU, steun voor andere resoluties over dit onderwerp, EU-verklaringen en -interventies, deelname aan interactieve dialogen, openbare debatten en briefings, evenementen ter ondersteuning van de mensenrechten en de democratie;

- **opkomen voor** mensenrechten en democratie: **publieksdiplomatie en strategische communicatie**, bewustmakingscampagnes, openbare verklaringen en demarches ter veroordeling van schendingen en misbruik van de mensenrechten, en het erkennen van maatregelen ter bevordering en bescherming van de mensenrechten;
- **pleitbezorging** voor de ratificering en toepassing van de belangrijkste internationale mensenrechtenverdragen, met inbegrip van kernverdragen inzake arbeidsrechten, belangrijke instrumenten van internationaal humanitair recht en toepasselijke regionale mensenrechten-instrumenten;
- waarneming bij **processen** tegen mensenrechtenverdedigers en directe ondersteuning van mensenrechtenverdedigers;
- de dertien **EU-mensenrechtenrichtsnoeren**¹ - instrumenten en hulpmiddelen voor EU-delegaties en ambassades van de lidstaten ter bevordering van het mensenrechtenbeleid van de EU;
- **verkiezingsmissies** en follow-up daarvan;
- reguliere **dialogoog** met de civiele samenleving, mensenrechtenverdedigers, nationale mensenrechteninstellingen, het bedrijfsleven en andere betrokken belanghebbenden;
- samenwerking met **multilaterale mensenrechteninstellingen en mensenrechtenorganen** en in het kader van **speciale procedures van de VN**;
- **beperkende** maatregelen;
- gerichte **opleidings**sessies voor EU-personeel in de delegaties.

¹ https://eeas.europa.eu/generic-warning-system-taxonomy/404_en/8441/Human%20Rights%20Guidelines.

1. BESCHERMEN VAN EN KANSEN BIEDEN AAN INDIVIDUELE PERSONEN

Individen beschermen en kansen bieden betekent ervoor zorgen dat iedereen ten volle gebruik kan maken van burgerlijke en politieke, en van economische, sociale en culturele rechten. Iedereen kansen bieden en niemand achterlaten betekent iedereen in staat stellen om als gelijke en actieve leden van de samenleving zijn volledige potentieel te realiseren. Eerbiediging van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstatelijkheid en naleving van de mensenrechten vormen samen de hoeksteen van maatschappelijke samenhang, solidariteit en vertrouwen, zowel tussen de overheid en de burger als tussen burgers onderling. De EU en haar lidstaten zullen de volledige uitoefening van alle mensenrechten door vrouwen en meisjes, gendergelijkheid en de versterking van hun positie als prioriteit integreren in alle onderdelen van hun optreden.

1.1 Beschermen van mensen, wegwerken van ongelijkheden, discriminatie en uitsluiting

- a. De wereldwijde afschaffing van de doodstraf bewerkstelligen. In landen waar de doodstraf nog steeds bestaat, pleiten voor eerbiediging van de minimumnormen en streven naar een moratorium op terechtstellingen als eerste stap naar afschaffing.
- b. Streven naar uitbanning van foltering en wrede, onmenselijke of ontorende behandeling in de hele wereld via preventie, verbod, verantwoordingsplicht, en verhaal voor slachtoffers, onder meer door de wereldwijde alliantie ter bestrijding van handel in marteltuigen te promoten. Ondersteunen van onafhankelijk toezicht op gevangenissen en andere plaatsen waar mensen van hun vrijheid worden beroofd.

- c. Ondersteunen en beschermen van mensenrechtenverdedigers en hun wettelijke vertegenwoordigers, en de gevolgen van hun werkzaamheden voor hun familieleden aanpakken. Steun bieden via de EU-beschermingsmechanismen voor mensenrechtenverdedigers. Ermee rekening houden dat bepaalde mensenrechtenverdedigers bijzonder gevaar lopen, met inbegrip van vrouwenrechtenverdedigers en mensenrechtenverdedigers op milieugebied. Positieve erkenning bewerkstelligen van de belangrijke rol van mensenrechtenverdedigers op alle niveaus, onder meer door hun werk publiekelijk te steunen. Meer zichtbaarheid, steun en ruchtbaarheid geven aan individuele zaken met betrekking tot onder meer landrechten, arbeidsrechten, natuurlijke hulpbronnen, milieukwesties, vrijheid van vreedzame vergadering en vereniging, rechten van inheemse volken, zoals bepaald in de Verklaring over de rechten van inheemse volken van de VN, klimaatverandering, en problemen in verband met misbruik door bedrijven, en ondersteunen van activiteiten daarrond.
- d. Meer doen om burgers in gewapende conflicten te beschermen, onder meer via civiele en humanitaire infrastructuur, en werken aan de toepassing en verdere verspreiding van het internationaal humanitair recht, onder andere via samenwerking met regionale en nationale actoren.
- e. Zich harder inspanningen voor de bestrijding van alle vormen van discriminatie op welke grond dan ook, met specifieke aandacht voor meervoudige en overlappende discriminatie, waaronder op grond van geslacht, ras, huidskleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of geloofsovertuiging, politieke of enige andere mening, eigendom, geboorte, handicap, leeftijd, seksuele geaardheid en genderidentiteit.
- f. Er bij alle staten op aandringen de mensenrechten van leden van minderheden, zoals nationale, etnische, religieuze en taalminderheden overeenkomstig de toepasselijke internationale normen te eerbiedigen, beschermen en na te komen.
- g. De uitwisseling bevorderen van beste praktijken en geleerde lessen met partnerlanden over strategieën en beleidsmaatregelen ter bestrijding van racisme, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en aanverwante vormen van onverdraagzaamheid.
- h. Meer inspanningen doen ter voorkoming en bestrijding van alle vormen van discriminatie, intolerantie, geweld en vervolging van mensen wegens het uitoefenen van hun vrijheid van denken, geweten, godsdienst of overtuiging.

- i. Intensiveren van de inspanningen ten behoeve van gendergelijkheid en zorgen voor volledige erkenning en gelijke en volledige uitoefening van alle mensenrechten door vrouwen en meisjes, en voor het versterken van hun positie, zonder enige vorm van discriminatie, met inbegrip van meervoudige en overlappende discriminatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van een genderresponsieve aanpak, en aldus wordt bijgedragen aan de uitvoering van alle door de Raad bekrachtigde EU-genderactieplannen.
- j. Pleiten voor de uitbanning van, voorkoming van en bescherming tegen alle vormen van seksueel en gendergeweld, waaronder sociale normen en praktijken zoals vrouwelijke genitale verminking, het doden van meisjesbaby's, kindhuwelijken, vroege en gedwongen huwelijken, en discriminatie. De krachten bundelen met vooraanstaande internationale actoren als de Raad van Europa om ervoor te zorgen dat de uit internationale instrumenten voortvloeiende verplichting tot voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes, wereldwijd worden nageleefd. Het door 21 lidstaten van de EU geratificeerde Verdrag van Istanbul van de Raad van Europa bevat een reeks normen gericht op geweldpreventie, slachtofferbescherming en het afleggen van rekenschap door daders, zodat vrouwen en meisjes een leven zonder geweld kunnen leiden. Het voortouw nemen in de Actiecoalitie gendergerelateerd geweld voor het Forum voor gendergelijkheid van de VN.
- k. Werken aan het bevorderen, beschermen en nakomen van alle mensenrechten en de volledige en doeltreffende naleving van het actieprogramma van Peking en het actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling², en de resultaten van de toetsingsconferenties ervan, en zich hierbij blijven inzetten voor de bescherming van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten³. Blijven benadrukken toegewijd te zijn aan het bevorderen, beschermen en garanderen van de uitoefening van het recht van elk individu om volledige zeggenschap te hebben over alles wat verband houdt met zijn seksualiteit en seksuele en reproductieve gezondheid en om daar zonder discriminatie, dwang of geweld vrije en verantwoordelijke beslissingen over te nemen. Voorts de noodzaak benadrukken van universele toegang tot hoogwaardige, betaalbare en volledige informatie over seksuele en reproductieve gezondheid, educatie - met inbegrip van uitgebreide seksuele voorlichting - en gezondheidszorg.

---

² https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.177_20.pdf.

³ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf.

- l. Meer actie ondernemen om alle vormen van discriminatie en intimidatie van lesbiennes, homo-, bi-, trans- en interseksuelen (LHBTI) te voorkomen, aan te klagen en te bestrijden, met inbegrip van haatgeweld, haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tegen LHBTI's. Discriminerende wetgeving, beleid en praktijken, waaronder de strafbaarstelling van vrijwillige relaties tussen personen van hetzelfde geslacht, actief veroordelen en bestrijden.
- m. Pleitbezorger blijven van de naleving, bescherming en verwezenlijking van de rechten van het kind. Bevorderen en uitvoeren van maatregelen voor het voorkomen, bestrijden en aanpakken van alle vormen van geweld tegen kinderen. Partnerlanden ondersteunen bij het opzetten en versterken van systemen voor kindbescherming. De ontwikkeling ondersteunen van alternatieve kwaliteitszorg en van de overgang van een institutionele aanpak naar hoogwaardige, op gezin en gemeenschap gerichte zorg voor kinderen zonder ouderlijke zorg.
- n. Ervoor pleiten dat ouderen te allen tijde alle mensenrechten kunnen genieten en dat er adequate en duurzame oplossingen voor hun behoeften worden geboden.
- o. Zich inzetten voor een mensenrechtengebaseerde aanpak aangaande personen in kwetsbare situaties, zoals migranten, vluchtelingen, asielzoekers, ontheemden en staatlozen, overeenkomstig de internationale mensenrechtenverplichtingen uit hoofde van de internationale wetgeving en normen, en via bestaande beleids- en juridische kaders. De uitvoeringscapaciteit van landen, maatschappelijke organisaties en de VN-partners versterken en maatregelen ondersteunen ter verbetering van integratie, sociale cohesie en toegang tot hoogwaardige diensten, met volledige inachtneming van de bevoegdheden van de EU en de lidstaten.
- p. Maatregelen ondersteunen voor het aanpakken van de ernstige risico's en gevolgen van klimaatverandering, milieu-aantasting en biodiversiteitsverlies voor de uitoefening van de mensenrechten, zoals het recht op leven, gezondheid, veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, voeding, en adequate huisvesting en levensstandaard, met inbegrip van de situatie van klimaatvluchtelingen.

1.2 Mensen kansen bieden

- a. Omstandigheden scheppen om vrouwen en meisjes de middelen te geven opdat zij volwaardig, effectief en betekenisvol aan alle aspecten van het leven kunnen deelnemen, onder meer door genderstereotypen uit te bannen en structurele ongelijkheden, zoals de digitale genderkloof, aan te pakken. Alle maatregelen van dit actieplan, met inbegrip van maatregelen ter verbetering van de integratie, de sociale cohesie en de toegang tot hoogwaardige diensten, zijn genderresponsief.
- b. Steun bieden aan overheden om iedereen een wettelijke identiteit te geven, met name door universele geboorteregistratie tot stand te brengen.
- c. Op alle niveaus bevorderen, ondersteunen en bewerkstelligen dat kinderen en jongeren ten volle betrokken worden bij en deelnemen aan besluiten over hen, ook als het om vorming en uitvoering van EU-beleid gaat.
- d. Beplemen, bij derde landen, van de ratificatie en toepassing van de VN-conventie inzake rechten van personen met een handicap. Ondersteuning bieden bij het voorkomen en wegwerken van attitudegerelateerde, institutionele en omgevingsbelemmeringen. Toegankelijk maken van infrastructuur, vervoer, en informatie- en communicatietechnologieën, en zorgen voor inclusieve dienstverlening, zoals goed onderwijs, met inbegrip van afstandsonderwijs, gezondheidszorg, justitie en werkgelegenheid.
- e. Ondersteunen van inheemse volken door hun deelname aan de relevante processen inzake mensenrechten en ontwikkeling te bevorderen en door principieel te zorgen voor vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming met alle hen betreffende besluiten.

1.3 Bevorderen van fundamentele vrijheden en vergroten van de maatschappelijke en politieke ruimte

- a. Aansporen tot erkenning en ondersteuning van de essentiële rol van de civiele samenleving bij het realiseren van de duurzame-ontwikkelingsdoelen en bij de bevordering van de mensenrechten.
- b. Bevorderen van een veilig en gunstig klimaat voor de civiele samenleving als zelfstandige grootheid, met inbegrip van langdurige strategische en flexibele steun voor capaciteitsopbouw en een daadwerkelijke deelname van de civiele samenleving op nationaal, regionaal en mondiaal niveau. Veroordelen van en passende maatregelen treffen tegen wetgeving die het werk van mensenrechtenverdedigers, journalisten, mediamedewerkers en maatschappelijke organisaties overmatig beperkt via onder meer arbitraire procedures of beperkingen, met name als het om buitenlandse financiering gaat.
- c. Ontwikkelen van instrumenten om de eerste tekenen van een krimpende maatschappelijke ruimte en democratische terugval op te sporen en erop te reageren; zulke tekenen kunnen onder meer zijn de inzet van digitale technologieën en antiterrorismemaatregelen, en disproportionele, onder een noodtoestand ingestelde maatregelen. Voortbouwen op beste praktijken en ondersteunen van inspanningen ter voorkoming en bestrijding van het krimpen van de maatschappelijke ruimte en democratische terugval, en ontwikkelen van instrumenten voor het monitoren van en anticiperen op uitdagingen of kansen voor de maatschappelijke en democratische ruimte.
- d. Beschermen en bevorderen van de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid en de pluriformiteit van de media, online en offline, en van de toegang tot informatie. Treffen van maatregelen om desinformatie tegen te gaan, onder meer door het publiek bewuster te maken van desinformatie en het openbare debat over maatregelen ter bestrijding ervan te stimuleren.
- e. Bijdragen aan de veiligheid en bescherming van journalisten en mediamedewerkers, onder meer door randvoorwaarden te scheppen voor de vrijheid van meningsuiting en door aanvallen en andere vormen van lastigvallen en intimidatie, zowel online als offline, te veroordelen en specifieke bedreigingen aan het adres van vrouwelijke journalisten aan te pakken. Garanderen dat mensen die lastig gevallen, geïntimideerd of bedreigd worden steun krijgen via de EU-beschermingsmechanismen voor mensenrechtenverdedigers. Ondersteunen van media-initiatieven en een beroep doen op overheden om dergelijk geweld te voorkomen en te veroordelen, en effectieve maatregelen te treffen om een einde te maken aan straffeloosheid.

- f. Voorkomen en aanpakken van schendingen van de vrijheid van vreedzame vergadering en vereniging, met inbegrip van gevallen waarin maatschappelijke organisaties, alsook werknemers en werkgevers worden getroffen.
- g. Aansporen tot een inclusieve dialoog en tot vreedzame oplossing van politieke crises en massale protesten overeenkomstig de mensenrechtennormen. Opbouwen van de capaciteit van de civiele samenleving en politieke actoren om te reageren op de grieven van spontane burgerbewegingen overeenkomstig mensenrechtennormen. Veroordelen van intimidatie, bedreigingen en geweld jegens vreedzame demonstranten.
- h. Bevorderen en ondersteunen van het recht van elk individu op het al dan niet aanhangen van een godsdienst of levensovertuiging. Beschermen van het recht van elk individu om van godsdienst of levensovertuiging te veranderen of een godsdienst of levensovertuiging op te geven zonder te hoeven vrezen voor geweld, vervolging of discriminatie. Veroordelen van disproportionele beperkingen op de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en er op gepaste wijze tegen optreden.
- i. Ondersteunen van interreligieuze dialogen en onderhouden van contacten met religieuze en confessionele actoren en nagaan hoe zij kunnen worden betrokken bij de bescherming en bevordering van mensenrechten, bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen en bij vredesopbouw, conflictpreventie, verzoening en bemiddeling, en behalen van synergie met lopende VN-initiatieven.
- j. Ondersteunen van acties ter bescherming van de academische vrijheid en de autonomie van onderwijsinstellingen, en ter versterking van hun capaciteit om online- en afstandsonderwijs te geven. Bevorderen van de invoering van mensenrechteneducatie op basis van het Mondiaal programma voor mensenrechteneducatie.

1.4 Versterken van economische, sociale, culturele en arbeidsrechten

- a. In het externe optreden van de EU, sterker koppelen van mensenrechten aan milieu, met inbegrip van klimaatverandering. Ondersteuning bieden aan bewustmakingsmaatregelen betreffende de impact en de implicaties van klimaatverandering en milieudegradatie voor de mensenrechten.
- b. Zorgen voor doeltreffende integratie van economische, sociale, culturele en arbeidsrechten in de mensenrechtendialogen van de EU met partnerlanden, alsmede voor synergie met andere overlegfora en de controlemissies in verband met SAP+ / "alles behalve wapens" (EBA).
- c. Inzetten op nultolerantie voor kinderarbeid en op uitroeiing van dwangarbeid. Ondersteunen van partnerschappen op alle niveaus, en van arbeidsrechten in de handelsbetrekkingen van de EU, propageren van zorgvuldigheidseisen ten aanzien van de mensenrechten in de mondiale leveringsketens, en van inspanningen ter bevordering van de ratificatie van het IAO-protocol inzake dwangarbeid.
- d. Ondersteunen van overheden bij het goedkeuren en doen naleven van milieuvoorschriften voor een veilig, schoon, gezond en duurzaam milieu, onder meer via bevordering van goed bestuur en het beheer van natuurlijke hulpbronnen door gemeenschappen, rechtsstatelijkheid, toegang tot informatie, inclusieve participatie van burgers in de besluitvorming en toegang tot de rechter in milieu- en klimaatkwesties.
- e. Ondersteunen van overheden bij het ontwikkelen en uitvoeren van wet- en regelgeving en beleid en programma's inzake levensmiddelen, land, natuurlijke hulpbronnen, huisvesting en eigendom, waarbij de mensenrechten worden beschermd.
- f. Steun voor universele toegang tot veilig, voldoende en betaalbaar drinkwater en sanitaire voorzieningen en hygiëne, met nadruk op het mensenrechtenaspect van deze kwesties.
- g. Verminderen van ongelijkheid via bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en via bevordering van niet-discriminerende toegang tot sociale dienstverlening, waaronder gedegen en betaalbare gezondheidszorg, en tot inclusief goed onderwijs met gelijke kansen, afstandsleren inbegrepen. Capaciteitsopbouw bij onderwijs- en zorgpersoneel om te kunnen voorzien in de specifieke behoeften van alle mensen in kwetsbare situaties, zonder enige uitzondering.

- h. Bevorderen van gezondheidsverbetering, gelijke toegang tot preventieve gezondheidszorg en het recht voor iedereen op de hoogst haalbare gezondheidsstandaard, met name in crisisperiodes, met speciale aandacht voor slachtoffers van discriminatie en marginalisering.
- i. Bevorderen van fatsoenlijk werk en een mensgerichte toekomst van arbeid via een geactualiseerde EU-aanpak die de eerbiediging van de fundamentele principes en rechten op het werk, het recht op veilige en gezonde arbeidsvoorwaarden voor iedereen, alsmede een arbeidsomgeving zonder geweld en intimidatie waarborgt. Bevorderen van de sociale dialoog en de ratificatie en effectieve toepassing van de relevante verdragen en protocollen van de IAO. Versterken van verantwoordelijk beheer in de mondiale toeleveringsketens en toegang tot sociale bescherming.
- j. Verbeteren van de arbeidsvoorwaarden van migrerende werknemers, onder meer door uitbanning van alle vormen van dwangarbeid en uitbuiting. Ondersteunen van migrerende werknemers in derde landen, in het bijzonder vrouwen, en hun gemeenschappen, om hun rechten te verdedigen, te rapporteren, gerechtigheid na te streven en hun belangenbehartiging te organiseren.
- k. Bevorderen van de eerbiediging van culturele rechten door ervoor te zorgen dat uiting kan worden gegeven aan diversiteit en culturele identiteit, en bevorderen van het behoud van cultureel erfgoed.

1.5 Ondersteunen van de rechtsstaat en een eerlijke rechtsbedeling

- a. Bevorderen van rechtsstatelijkheid, ondersteunen van de versterking van een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke macht, weerstaan van externe druk op rechters en nationale rechtsstelsels, en promoten van het recht op een eerlijk proces ten behoeve van eerbiediging van de mensenrechten bij de rechtsbedeling.
- b. Bevorderen van op rechten gebaseerde en genderresponsieve rechtspraak en de toegang tot de rechter en tot rechtsbijstand, onder meer via rechtshulp en digitale innovatie, met specifieke aandacht voor mensen in de meest kwetsbare situaties.

- c. Ondersteuning bieden bij het opzetten of versterken van mensenrechtenconforme alternatieve geschillenregelingsmechanismen met het oog op de bevordering van het herstelrecht en het wegnemen van wettelijke, praktische en andere belemmeringen voor gerechtigheid voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen.
- d. Steun bieden voor de ontwikkeling van kindvriendelijke rechtssystemen voor alle kinderen die in aanraking komen met het gerecht en van hun vrijheid worden beroofd.
- e. Steun bieden voor de verbetering van de detentieomstandigheden en de behandeling van gedetineerden, overeenkomstig internationale normen.

1.6 Dichten van het verantwoordingskort, bestrijden van straffeloosheid en ondersteunen van overgangsjustitie

- a. Instellen van een nieuwe horizontale EU-regeling voor wereldwijde sancties tegen mensenrechtenschendingen om overal ter wereld ernstige schendingen en misbruik van de mensenrechten aan te pakken.
- b. Ontwikkelen van een integrale EU-aanpak om enerzijds verantwoordingsplicht - meer bepaald voor de ernstigste misdaden en mensenrechtenschendingen en -misbruik - te garanderen en anderzijds slachtoffers die verhaal proberen te halen, te ondersteunen, dit alles door nationale en internationale inspanningen te bundelen en voort te bouwen op het EU-beleid, bijvoorbeeld het beleid inzake het Internationaal Strafhof, kinderen en gewapende conflicten, vrouwen, vrede en veiligheid, overlevenden van conflictgerelateerd seksueel en gendergeweld, overgangsjustitie, en de strijd tegen foltering en andere mishandelingen.
- c. Bevorderen van de nationale uitvoering van het Statuut van Rome en het complementariteitsbeginsel ervan, met name via versterking van nationale strafrechtstelsels.
- d. Samenwerken met internationale en hybride straftribunalen en met VN-mechanismen die gemachtigd zijn de vergaring, consolidering, bewaring en analyse van informatie over schendingen van het internationaal humanitair en het recht inzake de mensenrechten te ondersteunen.
- e. Steun bieden voor initiatieven in de landen zelf ter bestrijding van straffeloosheid voor schendingen en misbruik van de mensenrechten, en ondersteuning van processen van overgangsjustitie, onder meer door de banden met de VN aan te halen.

- f. Actief bevorderen van maatregelen ter voorkoming van gedwongen verdwijningen en buitengerechterlijke executies.
- g. Stimuleren van voortdurende politieke inzet voor de toepassing van het concept "verantwoordelijkheid om te beschermen" (Responsibility to Protect - R2P), door dialoog en samenwerking in de VN-context te faciliteren en dit concept als een analytisch instrument toe te passen op specifieke landensituaties. Voorrang geven aan vroeg ingrijpen door de EU ter voorkoming van massale gruweldaden.
- h. Bevorderen van maatregelen ter voorkoming en volledige uitroeiing van de mensenhandel, onder meer door de straffeloosheid van alle betrokken daders te bestrijden. Bevorderen van maatregelen voor het helpen en beschermen van alle slachtoffers, vrouwen en kinderen in het bijzonder, overeenkomstig hun respectieve behoeften, onder meer in de vorm van gender-responsieve en kindvriendelijke geestelijke gezondheidszorg en psychosociale steun.

2. OPBOUWEN VAN WEERBARE, INCLUSIEVE EN DEMOCRATISCHE SAMENLEVINGEN

De eerbiediging van de mensenrechten is een essentieel element van weerbare, inclusieve en democratische samenlevingen. Dergelijke samenlevingen stelen op transparante en verantwoordingsplichtige instellingen, representatieve parlementen en geëngageerde burgers, en zij bieden een veilig en stimulerend klimaat voor de civiele samenleving en de onafhankelijke media, om zorgen kenbaar te maken, het beleid te beïnvloeden, toezicht te houden op besluitvormers en hen ter verantwoording te roepen. Mensenrechten en democratie hangen met elkaar samen en versterken elkaar.

2.1 Bevorderen van democratische, verantwoordelijke en transparante instellingen

- a. Steun bieden voor de scheiding der machten, de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke macht, de doeltreffendheid, kwaliteit en verantwoordingsplicht van het justitiële stelsel en grondwettelijke garanties in de partnerlanden.

- b. Steun bieden voor capaciteitsopbouw van parlementaire instellingen voor de uitoefening van hun toezichtsbevoegdheden en wetgevende en begrotingstaken, met inbegrip van intercollegiale uitwisselingen, teneinde ervoor te zorgen dat er eerlijke democratische procedures worden gevolgd en deze zo nodig in de tijd tussen verkiezingen worden verbeterd.
- c. Verbeteren van de integriteit van en inclusieve deelname aan het verkiezingsproces via steun voor onafhankelijke binnenlandse verkiezingswaarnemers en hun regionale en internationale netwerken, via versterking van de capaciteit van verkiezingsinstanties en overheden, en via inclusieve juridische kaders en een doeltreffende handhaving daarvan.
- d. Zorgen voor systematische voortgangsbewaking van de aanbevelingen van de verkiezingswaarnemingsmissies van de EU en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), met gebruikmaking van zowel politieke als samenwerkingsinstrumenten. Helpen zorgen voor een gezamenlijke aanpak voor de voortgangsbewaking binnen de internationale waarnemersgemeenschap, meer bepaald met de Afrikaanse Unie (AU), de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) en de VN.
- e. Verkiezingswaarneming door de EU een grotere rol laten spelen in de bredere EU-steun voor de mensenrechten en de democratie ter versterking van andere belangrijke EU-buitenlanddoelstellingen.
- f. Ontwikkelen en verfijnen van een methode voor verkiezingswaarneming bedoeld voor toezicht op en evaluatie van het gebruik van sociale media en andere digitale technologieën tijdens verkiezingscampagnes volgens internationale normen, teneinde voorbereid te zijn op pogingen tot het verstoren van de verkiezingen en deze te voorkomen.
- g. Steun bieden voor de ontwikkeling van beleidskaders waarmee offlinevoorschriften inzake verkiezingen en democratische processen op onlinecontext worden toegepast, en voor capaciteitsopbouw om dit in praktijk te brengen. Voortbouwen op de inspanningen van de EU in dat verband, onder meer het actieplan tegen desinformatie⁴, het maatregelenpakket van de Commissie inzake verkiezingen⁵, de praktijkcode betreffende desinformatie⁶ en, nog in voorbereiding, het actieplan voor Europese democratie en de wet digitale diensten.

---

⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#electionsnetwork.

⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

- h. Opvoeren van inspanningen ter ondersteuning van democratische instellingen op lokaal niveau, onder meer via ondersteuning van decentralisatie en een transparant, inclusief, participatief en verantwoordingsplichtig lokaal bestuur.
- i. Verlenen van uitgebreide steun ter voorkoming en bestrijding van corruptie door het ondersteunen van de hervorming van het openbaar bestuur, doeltreffende strategieën en wettelijke kaders inzake corruptiebestrijding, met inbegrip van klokkenluiders- en getuigenbescherming, gespecialiseerde organen, parlementen, onafhankelijke media en civiele samenleving, en door de ontwikkeling van richtsnoeren voor corruptiebestrijding. Steun bieden voor de ratificatie en toepassing van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie.
- j. Ondersteunen van maatschappelijke organisaties bij het monitoren van en bijdragen aan een doeltreffende, eerlijke, transparante en verantwoordingsplichtige mobilisatie van binnenlandse middelen en ervoor zorgen dat met behulp van fiscaal beleid en de uitvoering ervan ongelijkheid en illegale financiële stromen worden voorkomen en inclusie wordt gestimuleerd.
- k. Steun bieden voor initiatieven op het gebied van e-bestuur voor meer transparantie en verantwoordingsplicht van de openbare sector, om het publiek meer vertrouwen te geven in de overheid.
- l. Ondersteunen van de ontwikkeling van op onderzoek en praktijk gebaseerde kennis over mensenrechten en democratie, om een doordacht en doeltreffender optreden mogelijk te maken.

2.2 Bevorderen van proactieve, inclusieve, participatieve en representatieve beleidsvorming

- a. Werken aan een gelijke, volwaardige, doeltreffende en zinvolle deelname van vrouwen en jongeren, in al hun verscheidenheid, aan alle domeinen en op alle niveaus van het openbare en politieke leven, onder meer door ervoor te pleiten hen op verkiesbare plaatsen te zetten op kandidatenlijsten van politieke partijen en via capaciteitsopbouw voor kandidaten.

- b. Ondersteunen, op onpartijdige wijze, van pluralistische partijsystemen en de capaciteit van politieke partijen, onder andere door steun voor de toepassing van internationale normen inzake transparante partijfinanciering, interne democratie en inclusiviteit bij de selectie van kandidaten en ambtsdragers. Inzetten op en ondersteunen van kieswetten en wetten op politieke partijen en bevorderen van een gelijk speelveld tijdens verkiezingen. Steunen van de ontwikkeling van partijoverschrijdende gedragscodes ter voorkoming van verkiezingsfraude en -geweld en steunen van de capaciteit van parlementen om de mensenrechten en de grondrechten uit te dragen en te verdedigen.
- c. Vergroten van de capaciteit van politieke partijen en toezichtsorganen, meer bepaald in conflict- en overgangssituaties. Steunen van partij-overstijgende allianties en meerpartijen-dialogoog over beleidskwesties van algemeen belang.
- d. Bevorderen van de rol van de civiele samenleving op het gebied van toezicht en verantwoordingsplicht zowel in de openbare als de particuliere sector, bevorderen van het gebruik van online-technologieën, in overeenstemming met de internationale mensenrechten-normen, de rechtsstatelijkheid en de democratische beginselen.
- e. Inzetten op een grotere transparantie van democratische processen, met name van de financiering van politieke en thematische campagnes van verschillende actoren;
- f. Promoten van actief burgerschap en participatie van iedereen, zonder onderscheid, in het openbare en politieke leven. Burgerschapsvorming, ook via afstandsonderwijs, en acties voor mediageletterdheid moeten zich in het bijzonder richten op vrouwen, kinderen, jongeren, personen met een handicap, leden van minderheden, inheemse volken, en andere personen in een kwetsbare situatie.

2.3 Ondersteunen van onafhankelijke en pluriforme media, toegang tot informatie en de strijd tegen desinformatie

- a. Steunen van wetgevingsinitiatieven ter verbetering van de toegang tot informatie, de mediavrijheid, het recht op privacy en bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig Europese en internationale normen, en de daadwerkelijke toepassing daarvan.
- b. Inzetten op mediavrijheid en -pluriformiteit, online en offline, door de capaciteit en duurzaamheid van onafhankelijke mediakanalen te ondersteunen en de toegang tot betrouwbare informatie te verbeteren, met name tijdens verkiezingen. Steunen van onderzoeksjournalistiek en de civiele samenleving bij het toezicht op goed bestuur en de naleving van mensenrechtenverplichtingen. Tegengaan van pogingen om onafhankelijke en pluriforme media te beïnvloeden en onder druk te zetten.
- c. Bevorderen van inspanningen om desinformatie, haatzaaien en gewelddadige extremistische en terroristische content tegen te gaan, onder meer door het stimuleren van onlinemediageletterdheid en digitale vaardigheden, met inachtneming van alle fundamentele vrijheden. Versterken van het vermogen van maatschappelijke organisaties en onafhankelijke media om desinformatie en manipulatie van informatie op te sporen, te onthullen en onder de aandacht van het publiek te brengen. Steunen van onafhankelijke en geloofwaardige feitencontrole en onderzoek, onderzoeksjournalistiek en journalistiek, ook op lokaal vlak. Steunen van initiatieven uit de civiele samenleving ter bevordering van betrouwbare informatie en vrije media.
- d. Propageren van het beginsel van open, veilige, betaalbare, gelijke, niet-discriminatoire toegang tot het internet voor iedereen. Bestrijden van blokkeringen van het internet, in het bijzonder in verkiezingstijd en wanneer de mensenrechten worden geschonden.

2.4 Een op mensenrechten gebaseerde en participatieve aanpak van conflictpreventie en crisisoplossing bevorderen

- a. Steunen van de betekenisvolle inclusie van jongeren, met name jonge vrouwen, en confessionele actoren, en ondersteunen van hun volwaardige, effectieve en betekenisvolle participatie in alle inspanningen om wreedheden te voorkomen, conflicten op te lossen en duurzame vrede op te bouwen.

- b. Opbouwen van de capaciteit van maatschappelijke basisorganisaties, mensenrechtenverdedigers en burgerbewegingen voor regelmatig toezicht op en documentering van schendingen en misbruik van de mensenrechten, ook in conflictsituaties.
- c. Verder versterken van de samenhang tussen mensenrechten, waaronder gendergelijkheid, veiligheid, milieuaantasting en klimaatverandering (een potentiële dreigingsmultiplicator), in de beleidsdialogen, bij conflictpreventie en in het kader van ontwikkelings- en humanitaire acties, alsook strategieën voor rampenrisicovermindering.
- d. Zorgen voor complementariteit en een doeltreffende uitvoering van het EU-actieplan inzake vrouwen, vrede en veiligheid 2019-2024.
- e. Meer doen om ernstige schendingen van de rechten van kinderen die het slachtoffer zijn van een gewapend conflict, te voorkomen en te beëindigen, steunen van demobilisatie, rehabilitatie en re-integratie op de lange termijn, onder meer door voort te bouwen op de bestaande VN-mechanismen en de samenwerking ermee te versterken.
- f. Verder versterken van de beleidssamenhang tussen EU-beleid en -acties op het gebied van mensenrechten en crisisrespons onder andere in de landenstrategieën voor mensenrechten en democratie, en waarborgen van de centrale rol van de mensenrechten in alle aspecten van crisisrespons en conflictpreventie, zoals GVDB-missies en -operaties, hervormingen van de veiligheidssector en bemiddeling, met bijzondere aandacht voor de bescherming van burgers, gendergelijkheid en kinderen, en gewapende conflicten.
- g. Ontwikkelen van EU-beleid inzake zorgvuldigheidseisen ten aanzien van de mensenrechten om te garanderen dat de EU-steun aan de veiligheidssector, met inbegrip van GVDB-missies en -operaties, waar van toepassing de wetgeving inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht naleeft.
- h. Voortzetten van gerichte opleiding inzake het internationaal humanitair recht aan strijdkrachten van derde landen via de militaire-opleidingsmissies van de EU, en speciale modules over kindbescherming aanbieden waar dat dienstig is.

3 EEN MONDIAAL STELSEL VOOR MENSENRECHTEN EN DEMOCRATIE BEVORDEREN

De bevordering van een mondiaal stelsel voor mensenrechten en democratie ligt aan de basis van de toezegging van de EU om het multilateralisme te versterken. De strategische respons van de EU op het veranderende internationale klimaat is coherenter en eendrachtiger op te treden in multilaterale fora, bilaterale partnerschappen te verbreden en te verdiepen, en nieuwe regio-overschrijdende coalities op te bouwen.

3.1 Multilaterale samenwerking

- a. Opzetten van en meewerken aan een flexibeler en sterker netwerk van partners, onder meer door selectieve, thematisch georiënteerde betrokkenheid bij de bevordering van mensenrechten en democratie. Contact opnemen met nieuwe partners, prioritair coalities vormen met regionale en regio-overschrijdende groepen voor specifieke mensenrechtenresoluties, en de banden aanhalen met gelijkgezinde landen.
- b. In een vroeg stadium met alle nieuwe leden van de Mensenrechtenraad van de VN het gesprek aangaan over landen- of thematische resoluties, met name met degenen die ten aanzien van specifieke resoluties een ander standpunt innemen dan de EU.
- c. Intensiveren van de strategische samenwerking met het Bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten, zowel op centraal niveau als in de lokale vestigingen. Ondersteunen van de onafhankelijkheid van het Bureau bij het bevorderen en monitoren van de mensenrechten en het integreren van mensenrechten in het gehele VN-systeem.
- d. Versterken van de rol van de Mensenrechtenraad bij de handhaving van de universele eerbiediging van de mensenrechten, onder meer door mensenrechtenschendingen aan de orde te stellen. Ondersteunen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de Mensenrechtenraad van de VN en zorgen voor een betere afstemming op de werkzaamheden van het derde comité van de Algemene Vergadering van de VN en synergie met andere multilaterale mensenrechtenfora.

- e. Ondersteunen van de betekenisvolle participatie van maatschappelijke organisaties in multilaterale en regionale mensenrechtenfora, en ondernemen van zowel publieke als bilaterale acties tegen represailles voor samenwerking met de VN, zowel in het veld als in multilaterale fora.
- f. Ondersteunen van het effectief in de praktijk brengen van de oproep van de VN-secretaris-generaal tot actie voor de mensenrechten.
- g. Inzetten op mensenrechten als overkoepelende prioriteit bij de verdere uitvoering van de VN-hervormingen, en versterken van de strategische samenwerking met VN-agentschappen. Verbeteren van het optreden en vergroten van het vermogen van VN-vredesoperaties ter bescherming en bevordering van de mensenrechten.
- h. Samenwerken met het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en andere multilaterale en regionale ontwikkelingsbanken en -instellingen om goed bestuur, verantwoordingsplicht en transparantie te bevorderen en zo het kader voor een effectieve bevordering van mensenrechten en democratie te versterken.

3.2 Regionale partnerschappen

- a. Versterken van het partnerschap met de Raad van Europa (met inbegrip van de Commissie van Venetië en de Commissaris voor de Rechten van de Mens) en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), voor meer samenhang en complementariteit via specifieke en gediversifieerde samenwerking.
- b. Versterken van de regionale samenwerking met de Afrikaanse Unie, de Organisatie van Amerikaanse Staten, de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten, de Ontmoeting Azië-Europa, de Liga van Arabische Staten en de Organisatie van Islamitische Samenwerking.
- c. Ondersteunen en aanmoedigen van collegiaal leren (peer-learning) voor regionale mensenrechteninstanties, met inbegrip van gerechtshoven op het gebied van mensenrechten en onafhankelijke netwerken van mensenrechteninstanties.

3.3 Bilaterale samenwerking

- a. Verbanden en synergie garanderen tussen de bilaterale betrekkingen van de EU (met inbegrip van politieke dialogen, mensenrechtendialogen en sectorale beleidsdialogen, verkiezingsmissies, toezicht op de mensen- en arbeidsrechten in het kader van het SAP, en werkzaamheden met betrekking tot arbeidsrechten in het kader van vrijhandelsovereenkomsten) en haar acties op multilateraal niveau. De aandacht blijven richten op voortgangsbewaking.
- b. Concrete actiepunten vaststellen en opvolgen voor elke ronde van de mensenrechtendialoog en overleg met de partnerlanden, waarbij in het bijzonder rekening gehouden wordt met de monitoringsdoelstellingen van SAP+/EBA in de dialogen met de begunstigde landen van het stelsel van algemene tariefpreferenties.
- c. Versterken van de tenuitvoerlegging van de mensenrechtenbepalingen in het handelsbeleid van de EU, onder andere via het SAP en door de bevordering van arbeidsrechten bij vrijhandelsovereenkomsten. Volledig benutten van de monitoringmechanismen en verder bevorderen van transparantie, bewustwording, en betrokkenheid bij de belanghebbenden.
- d. Ten volle gebruik maken van de synergie tussen de politieke dialogen en sectorale beleidsdialogen, ook inzake begrotingssteun, ter bevordering van de mensenrechten, democratie en de rechtsstatelijkheid in de partnerlanden.
- e. Toepassen van mensenrechtenbeginselen en -normen in de bilaterale en regionale samenwerking van de EU, door actualisering van de instrumenten voor een op rechten gebaseerde en alle mensenrechten omvattende aanpak voor de ontwikkelingssamenwerking van de EU⁷.

3.4 Civiele samenleving en nationale mensenrechteninstanties

- a. Nauwere contacten met en bredere steun voor een onafhankelijke en pluralistische civiele samenleving, met inbegrip van maatschappelijke basisorganisaties, mensenrechtenverdedigers, sociale partners, waaronder vakbonden, onafhankelijke mediaverenigingen en journalisten, academici, juristen, confessionele actoren, en organisaties voor humanitaire hulp, teneinde hun recht te verdedigen om vrij van intimidatie, discriminatie of geweld hun werk te kunnen doen.

---

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>.

- b. Steunen van onafhankelijke mensenrechteninstellingen en -commissies, ombudslieden en organen voor de bevordering van gelijke behandeling, overeenkomstig de beginselen van Parijs en Venetië, en samenwerking met hen onder andere tijdens mensenrechtendialogen.
- c. Bevorderen van gestructureerde en reguliere dialogen tussen overheidsactoren, de civiele samenleving (met inbegrip van de sociale partners) en de internationale gemeenschap, en de aandacht blijven richten op voortgangsbewaking.
- d. Ondersteunen en versterken van partnerschappen en samenwerking op de lange termijn met actoren van de civiele samenleving, mensenrechtenverdedigers en sociale bewegingen, onder meer door ten volle gebruik te maken van de mogelijkheden om organisaties in het veld te financieren via onder meer het Europees Fonds voor Democratie.

3.5 Bedrijfsleven

- a. Versterken van de samenwerking in internationale fora en met partnerlanden om de wereldwijde inspanningen ter uitvoering van de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten actief te bevorderen en te ondersteunen, onder andere door de ontwikkeling en uitvoering van nationale actieplannen in de lidstaten en partnerlanden te stimuleren, door vooruitgang te boeken op het gebied van de relevante zorgvuldigheidsnormen en door te werken aan een breed EU-kader voor de uitvoering van de leidende beginselen om de coördinatie en samenhang van het optreden op EU-niveau te verbeteren.
- b. Samenwerken met het bedrijfsleven met het oog op de eerbiediging en bevordering van de mensenrechten, corruptiebestrijdingsmaatregelen en beste praktijken inzake verantwoord ondernemerschap, maatschappelijk verantwoord ondernemen, zorgvuldigheidsplicht, verantwoordingsplicht en participatieve toegang tot rechtsmiddelen (bijvoorbeeld toeleveringsketens, nultolerantie voor kinderarbeid).
- c. Steun voor processen met meerdere belanghebbenden voor de ontwikkeling, uitvoering en aanscherping van normen inzake het bedrijfsleven en de mensenrechten en inzake zorgvuldigheid, en samenwerking met ontwikkelingsbanken en internationale financiële instellingen. Steunen van regionale projecten, collegiaal leren, uitwisseling van goede praktijken en internationaal erkende richtsnoeren en mechanismen, zoals die in de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten, de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de tripartiete beginselverklaring van de IAO betreffende multinationale ondernemingen en sociaal beleid.

- d. Belangenbehartiging ondersteunen en een omgeving creëren waarin het bedrijfsleven kan worden betrokken bij de civiele samenleving en mensenrechtenverdedigers, met het oog op fatsoenlijke banen, duurzame ontwikkeling, vrouwelijk ondernemerschap en economische emancipatie in de hele toeleveringsketen.
- e. Ontwikkelen van hulpmiddelen en leer materiaal over bedrijfsleven en mensenrechten, verantwoord ondernemerschap, dialoog tussen de openbare en de particuliere sector, opdat EU-delegaties zich nog meer kunnen inzetten voor bedrijfsleven en mensenrechten.

3.6 Naleving van de internationale mensenrechten en het internationaal humanitair recht

- a. Versterken van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de mensenrechtenorganen van de VN en het standaardtoezichtsmechanisme van de IAO.
- b. Ondersteunen van de effectieve toepassing van internationale en regionale mechanismen ter bevordering en bescherming van de mensenrechten, met inbegrip van aanbevelingen naar aanleiding van de universele periodieke doorlichting en de slotopmerkingen van de VN-verdragsorganen.
- c. Blijven pleiten voor en steun bieden aan initiatieven ter versterking van de naleving van het internationaal humanitair recht en de waarborging van de humanitaire ruimte. Zorgen voor de uitvoering van de door de Raad bepaalde standpunten van de EU inzake internationaal humanitair recht en internationaal strafrecht en vergroten van de zichtbaarheid en samenhang van het EU-optreden op dit gebied, onder meer door middel van strategische contacten en kennisoverdracht.
- d. Steunen van het Internationaal Strafhof als een hoeksteen voor de bestrijding van straffeloosheid voor de ernstigste vormen van criminaliteit die de hele internationale gemeenschap aangaan en opzetten van netwerken ter bevordering van het universele karakter en de integriteit van het Statuut van Rome.

Mensenrechten gelden online evenzeer als ze offline gelden. Digitale technologieën moeten mensgericht zijn en de mensenrechten eerbiedigen. Nieuwe technologieën kunnen in aanzienlijke mate bijdragen tot de bescherming en bevordering van de mensenrechten en de democratie, door onder andere de participatie van het publiek makkelijker en effectiever te maken, de toegang tot openbare dienstverlening te verbeteren, de documentering van schendingen en misbruik te vergemakkelijken, en onlineactivisme te ondersteunen. Deze technologieën kunnen echter ook een negatieve impact hebben, zoals de verspreiding van desinformatie en haatuitingen, die nieuwe vormen van geweld, schendingen en misbruik van het recht op privacy in de hand werken, vlottere toegang tot illegale content zoals kinderoitbuiting, en grootschalig toezicht waardoor de vrijheid van meningsuiting wordt ingeperkt en de ruimte voor de civiele samenleving krimpt, wat discriminatie en structurele ongelijkheden in de hand werkt. Deze mogelijke negatieve impact moet worden voorkomen en tegengegaan.

4.1 Capaciteitsopbouw en effectief toezicht

- a. Samenwerken met overheden, multilaterale instellingen waaronder VN-agentschappen, de civiele samenleving, de bedrijfswereld en deskundigen om analyses en beste praktijken uit te wisselen en waar nodig overeenstemming te bereiken over acties om in het digitale tijdperk mensenrechtenkaders te handhaven en de democratie te ondersteunen.
- b. Ondersteunen van capaciteitsopbouw en verlenen van andere steun om de nationale autoriteiten in staat te stellen doeltreffend internationale normen te ontwikkelen en toe te passen in de onlineomgeving (bijvoorbeeld kinderbescherming, bestrijden van haattaal) en daartoe samenwerken met datawetenschappers en andere deskundigen. Teneinde leemten in de bescherming te voorkomen, moet de nationale wet- en regelgeving inzake digitale kwesties rekening houden met het internationaal recht inzake de mensenrechten.
- c. Bevorderen van discussies en acties om zoveel mogelijk te kunnen inspelen op de kansen die nieuwe technologieën bieden, waaronder artificiële intelligentie, en waakzaam blijven voor de daaraan verboden risico's voor de mensenrechten en de democratie op internationaal en nationaal niveau.

- d. Uitwisselen van beste praktijken en lessen trekken om desinformatie, haatzaaien, extremistische en terroristische uitlatingen tegen te gaan, onder meer door online-mediageletterdheid en digitale vaardigheden, met inachtneming van de mensenrechten-normen. Contacten onderhouden met onlineplatforms zoals sociale media en digitale media over het belang van het ontwikkelen van zelfregulerende benaderingen van en het proactiever bestrijden van desinformatie online door het opstellen van verantwoordings- en transparantienormen die de mensenrechten volledig eerbiedigen.
- e. Nagaan in hoeverre een regulerende en niet-regulerende aanpak van ICT in derde landen de mensenrechten en de democratie bevordert. Stimuleren van internationale uitwisselingen van beste praktijken over ICT-regelgeving die de mensenrechten eerbiedigt.
- f. Versterken van uitwisselingen en organiseren van opleiding voor EU-personeel over het huidige en toekomstige gebruik van digitale technologieën en kunstmatige intelligentie, de gevolgen ervan voor de mensenrechten en democratische processen in derde landen, en de manier waarop de EU de risico's kan beperken en de door deze technologieën geboden kansen kan benutten.

4.2 Bevordering van de mensenrechten en de democratie bij het gebruik van digitale technologieën, met inbegrip van artificiële intelligentie

- a. Meewerken aan de ontwikkeling, evaluatie en tenuitvoerlegging van kaders en internationale normen ter bescherming van de mensenrechten en de democratie in een digitale context; breed overleg voeren en samenwerken met onder meer technologiebedrijven, aanbieders van platformen, de academische wereld en de civiele samenleving. Bevorderen van adequate zorgvuldigheid (met inbegrip van risicobeperkingsplannen) en een doeltreffende effectbeoordeling inzake de mensenrechten.
- b. Deelnemen aan processen met meerdere belanghebbenden die zich richten op het mensenrechtenaspect van online kaders, onder meer door ernaar te streven dat technologiebedrijven in hun diensten en activiteiten mensenrechten en democratie actiever gaan bevorderen.

- c. Beschermen van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming, ook in de digitale ruimte, in het geval van onevenredige toegang en controle van de overheid. Bevorderen van convergentie naar een hoog beschermingsniveau door rekening te houden met positieve voorbeelden, zoals de algemene verordening gegevensbescherming. Bevorderen van toetreding tot het Verdrag van de Raad van Europa betreffende gegevensbescherming.
- d. Bevorderen van EU-maatregelen en steun voor mondiale en regionale inspanningen om de eerbiediging van de mensenrechten, waaronder het recht op een effectief rechtsmiddel, en de democratische beginselen te garanderen bij het onderzoek naar en het ontwerp en de ontwikkeling, uitrol, beoordeling en het gebruik van nieuwe technologieën zoals artificiële intelligentie, voortbouwend op de veranderende aanpak van de EU zelf inzake ethisch verantwoorde artificiële intelligentie⁸.
- e. Inzetten op een open, vrij en veilig internet door onder meer toezicht te houden op blokkeringen van het internet, onlinencensuur en digitale praktijken, zoals die welke leiden tot grootschalig, willekeurig toezicht, en daarbij de inspanningen ter bescherming van de vrijheid van meningsuiting, mediavrijheid en pluriformiteit in de onlineomgeving ondersteunen. Opvoeren van de inspanningen om de vruchten te plukken van de nieuwe technologieën voor de civiele samenleving, met bijzondere aandacht voor het beperken van risico's voor mensenrechtenverdedigers en journalisten.
- f. Bevorderen van de toegang tot technologieën voor iedereen, ook voor personen met een handicap en andere personen in kwetsbare situaties, reeds in het ontwerpstadium van nieuwe technologieën, voor alle sectoren, met inbegrip van het onderwijs.
- g. Garanderen van transparantie en verantwoordingsplicht bij het gebruik van technologie in gerechtelijke procedures, onder meer via rechtmatige toegang tot elektronisch materiaal dat uit bewijsoogpunt van belang is, robuuste mechanismen voor gegevensbeveiliging en doeltreffende openbare controle van e-justitie-instellingen.

---

⁸ Zie het Witboek van de Commissie over kunstmatige intelligentie - Een Europese benadering op basis van excellentie en vertrouwen, COM(2020) 65 final van 19.2.2020.

5 BEREIKEN VAN RESULTATEN DOOR SAMENWERKING

Dit actieplan stelt de EU in staat om door gericht optreden en gecoördineerde inspanningen op nieuwe uitdagingen te reageren. Over de uitvoering van en het toezicht op het actieplan moet een brede dialoog met de belanghebbenden plaatsvinden. De EU-instellingen en de lidstaten zullen samenwerken om het actieplan elk volgens hun bevoegdheden uit hoofde van de Verdragen uit te voeren door een gezamenlijke aanpak en via een uitwisseling van goede praktijken en expertise. De speciale vertegenwoordiger van de Europese Unie voor de mensenrechten is een belangrijke politieke speler en zal een centrale sturende rol spelen in de uitvoering van het op duurzame vooruitgang gerichte actieplan. Het Europees Parlement heeft een specifieke rol en is van bijzonder belang voor het bevorderen van de mensenrechten en het ondersteunen van de democratie. De EU-delegaties en -bureaus, de GVDB-missies en -operaties en de ambassades van de lidstaten zullen een leidende rol vervullen bij het bevorderen en beschermen van de mensenrechten, het ondersteunen van de democratie en het uitvoeren van het actieplan op nationaal niveau. Mondiale, in de EU gevestigde en nationale maatschappelijke organisaties zijn ook belangrijke partners.

5.1 Publieksdiplomatie en strategische communicatie

- a. Opbouwen van doeltreffende socialemedianetwerken om te zorgen voor meer betrokkenheid en het delen van inhoud met het oog op bewustmaking en het stimuleren van een mentaliteitswijziging op het gebied van mensenrechten.
- b. Communiceren over relevant beleid en relevante initiatieven, rekening houdend met de publieke perceptie en plaatselijke talen, waarbij geopteerd wordt voor een thematische aanpak in campagnestijl.
- c. Bepalen van middelen om de doeltreffendheid van publieksdiplomatie en campagnes te meten, en verder ontwikkelen van de meest succesvolle content en kanalen voor interactie met het publiek.
- d. Inventariseren en verder bevorderen van initiatieven zoals succesverhalen op het gebied van de mensenrechten, alsook hun potentieel benutten om de mensenrechtensituatie en de democratie ter plaatse verder in positieve zin te doen evolueren.

5.2 Uitvoering, controle en evaluatie

Om de acties in dit actieplan uit te voeren, zullen de volgende middelen worden aangewend:

politieke dialogen; mensenrechtendialogen; sectorale beleidsdialogen; controlemissies in verband met SAP+ / "alles behalve wapens" (EBA); verkiezingsmissies en follow-up daarvan; civiele en militaire missies en operaties van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid; gebruik van de EU-mensenrechtenrichtsnoeren met specifieke hulpmiddelen om thematische doelstellingen te bereiken; conclusies van de Raad; resoluties in de Mensenrechtenraad van de VN en het derde comité van de Algemene Vergadering van de VN; thematische en geografische financieringsinstrumenten (relevante programma's en projecten); flexibele ondersteuning van mensenrechten en democratie; directe steun voor mensenrechtenverdedigers; monitoring van rechtszaken; pleitbezorging voor de ratificering en uitvoering van de belangrijkste internationale mensenrechtenverdragen, met inbegrip van kernverdragen inzake arbeidsrechten, belangrijke instrumenten van internationaal humanitair recht en andere toepasselijke verdragen en facultatieve protocollen; verklaringen over misbruik en schendingen van de mensenrechten; gerichte opleidings sessies voor EU-personeel in de delegaties; publieksdiplomatie en gerichte campagnes, conferenties en andere activiteiten; dialoog met de civiele samenleving en andere relevante stakeholders; beperkende maatregelen.

EU-jaarverslag over mensenrechten en democratie in de wereld

Planning: elk jaar, te beginnen in juni 2021

- a. Bewaken van de voortgang bij de uitvoering van het onderhavige actieplan en de tijdige uitvoering van de daarin vervatte maatregelen, met volledige inachtneming van de duurzame ontwikkelingsdoelen, meer bepaald via het thematische gedeelte van het EU-jaarverslag over mensenrechten en democratie in de wereld. Aanpassen van de structuur van het verslag om de uitvoering van prioritaire acties weer te geven en een toezichtkader te bieden.

Tussentijdse evaluatie

Planning: juni 2023

- b. Tussentijdse evaluatie van de uitvoering van het actieplan in samenwerking met de lidstaten en de civiele samenleving, en de resultaten gebruiken als input voor het toekomstige actieplan inzake mensenrechten en democratie.

Eindevaluatie

Planning: juni 2025

- c. Eindevaluatie van de uitvoering van het actieplan in samenwerking met de lidstaten en de civiele samenleving.

Uitvoering en monitoring met de EU-lidstaten

Planning: tijdens de hele uitvoering

- d. Regelmatige gedachtewisselingen in de Raad over beste praktijken en jaarlijkse besprekingen van de vooruitgang die de EU-instellingen en de lidstaten boeken met de uitvoering van het actieplan en hun plannen en prioriteiten in dit verband, onder meer bij de besprekingen over de uitvoering van de EU-mensenrechtenrichtsnoeren. De resultaten van deze besprekingen zullen worden gebruikt als input voor het toekomstige EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie.

EU-mensenrechtenrichtsnoeren

Planning: volgens de behoeften

- e. Herbekijken van de EU-mensenrechtenrichtsnoeren, indien en wanneer dat nodig is, meer bepaald de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtendialogen met niet-EU-landen.

Landenstrategieën inzake mensenrechten en democratie

Planning: begin 2021

- f. Garanderen dat de landenstrategieën inzake mensenrechten en democratie, die ter plaatse door de EU-delegaties en ambassades van de lidstaten werden ontwikkeld, aansluiten bij de prioritaire acties van het actieplan, rekening houdend met de landenspecifieke context.

Europees Parlement

Planning: tijdens de hele uitvoering

- g. Follow-up van de resoluties en debatten van het Europees Parlement die relevant zijn voor de uitvoering van het actieplan.

Overleg met de civiele samenleving

Planning: elk jaar, te beginnen in juni 2021

- h. Regelmatig samenwerken met de civiele samenleving voor de algemene uitvoering van het actieplan en een speciaal jaarlijks overleg organiseren.

Op rechten gebaseerde aanpak

Planning: 2024

- i. Verbreden van het toepassingsgebied van de geactualiseerde instrumenten voor een op rechten gebaseerde en alle mensenrechten omvattende aanpak voor de ontwikkelings-samenwerking van de EU, door deze toe te passen op alle EU-programma's voor extern optreden en door met de lidstaten verder gemeenschappelijke initiatieven te ontwikkelen voor een op rechten gebaseerde aanpak, onder meer door gezamenlijke programmering.